

Πισθιγορείων καὶ νέων Πλατωνικῶν, δεικνύει συφῶς ἔτι τὴν ἀκυτῆς συνάφειαν πρὸς τὸν ἀρχαῖον τοῦ διαινοεῖσθαι τρόπον. "Οσφ ταπεινότερον τοῦ ἀρρέτου κόσμου καὶ ἐν θεωρῶσιν οἱ φιλόσοφοι οὗτοι τὸν ὄροτόν, ὑπολαμβάνουσιν δύνας καὶ τοῦτον πάντοτε ὡς πεπληρωμένον θείων δυνάμεων καὶ τελείων εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς ἐμφάνισιν τοῦ ἀνωτέρου. Γά μὲν καλλος τοῦ κόσμου ὑπερασπίζουσι πολεμοῦντες τοῖς Χριστιανοῖς, οἵτινες ἥσαν καταφρονήται τῆς φύσεως, τὴν δὲ ἀιδιώτητος αὐτοῦ ἐναντίον τῆς παραδυχῆς δημιουργίας καὶ ἐκεῖναι δ' αἱ ταξίδεις ὅντων ὑπερανθρώπων, ἐν οἷς καταβαίνουσιν εἰς τὸν κόσμον αἱ θεῖαι δυνάμεις, δι' ᾧν ἀνυψοῦνται οἱ ἀνθρώποι εἰς τὴν θεότητα, εἰσὶ γὰρ ἀντίθετος μεταφυσικὴ εἰκὼν τῆς δημιόδους πολυθείας, ἡς τελευταῖοι πρόμαχοι ἐγένοντο οἱ φιλόσοφοι οὗτοι.

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

§ 12.

Πορεία τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς.

Τὴν πρώτην ἀπύπειρον ἐπιστημονικῆς τοῦ κόσμου ἔξηγήσεως ἐποιήσατο ἐν τοῖς "Ἐλλῆσι Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, φίλος τοῦ Κλεοπόλεως οἱ πολῖτοι αὐτοῦ Ἀναξίμανδρος καὶ Ἀναξιμένης, βραδύτερον δὲ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης καὶ ἄλλοι πρωτοστάται τῆς ἀρχαίας Ἰωνικῆς σχολῆς. Διὸ τῶν Ἰώνων Πισθιγόρου καὶ Ξενοφάνους μετεφυτεύθησαν αἱ τάσεις αὕται εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν καὶ διὸ τοιαύτης ἴδιοτρόπου προήχθησαν ἐρεύνης, ὅστε ἐξ ἐκκτέρου τῶν ἀνδρῶν τούτων νέα ἔξτηλε σχολή. Λί τρεῖς αὕται ἀρχαὶ ἀντιτάται κατὰ δὲ τὸν χρόνον τῆς συστάσεως αὔτῶν τῇ Βρετανίᾳ π. Χ. ἐκατονταετηρίδι ἀνήκουσαι σχολαὶ συναντῶνται δὴ ἐν τούτῳ, ὅτι ἐκ τῶν λόγων τῶν πραγμάτων, οὓς ἡ ἐπιστήμη ὑφείλει νὰ δεῖξῃ, κατ' ἀρχὰς τοὺς τῆς οὐσίας αὔτῶν λόγους ζητοῦσιν, ἐφιστᾶσι δῆλως δὴ τὸν νοῦν εἰς ἔκεινο, ἐξ οὗ ἔλασθον ἀρχὴν τὰ ὅντα καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτῶν ἔξακολουθου-

σιν ὑφιστάμενος, καὶ δὲ οὕπω ἀναλογιζόντων τὸ ἔργον νὴ
ἔρμηνεύσωσι τὴν γένεσιν, τὴν φθορὰν καὶ τὴν ἀλλοίωσιν καθ' ἐκυ-
τάς, νὸς ζητήσωσι δῆλον. τὸν γενικὸν λόγον τῶν φυινομένων τούτων.
Πρὸς τοῦτο ἀφορμὴν ἔδωκε πρῶτος ὁ Παρις εὐελπίης τὸ
δυνατόν αὐτῷ. 'Ἐπει τοιαύτην ἔννοιαν ζητοῦσιν οἱ μὲν ἀρχοῖς
"Ιωνες φιλόσοφοι τὴν ὕλην, εἴ τις ὁ κύριος ἐσχηματίσθη, καὶ τὸν
τρόπον, πῶς ἐξ αὐτῆς συνέστη. Οἱ δὲ Πυθαγόρειοι ζητοῦσι τὴν οὐ-
σίαν, εἴ τις ὅντα συνίστανται, ἐν τῷ ἀριθμῷ, τούτου δὲ τὴν οὐ-
σίαν καὶ τὴν ποιότητα παράγουσιν ἐκ τῆς σταθερᾶς, δι' ἀριθμῶν ἡρ-
στῆς, κακογικότητος τῶν φυινομένων. Η δὲ Ἰδεατικὴ φιλοσοφία
ἀπὸ τῆς ἑνότητος τοῦ κύριου ἀφορμομένη θεωρεῖ διὸ τοῦ Παρμενί-
δου οὐσίαν τὸ εἶναι αὐτὸν καθ' ἐσυτόν, ἀπὸ δὲ τῆς ἔννοίας τοῦ ἔντονος
ἀποκλείουσας δίνει δρου πᾶν μὴ ὃν ἀποφρίνεται διὰ πολλότητας ἔντονος
καὶ κίνησίς εἰσιν ἀδιανόητα.

Νέα τροπὴ τῆς φυσικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἐρείπησι ἀπὸ
τοῦ Ἰρρεκλείτου. 'Αποφηνόμενος ὁ Ἰρρεκλείτος διὰ τὴν διεγνωμέ-
τῶν στοιχείων μεταβολῆς καὶ ταῖς τῶν στοιχείων ἐνώπει τοῦτον
οὐδὲν μόνιμον καὶ σταθερὸν ὑπόρχει ἢ ὁ νόμος μόνον τῆς μεταβολῆς
ταύτης, προέθηκε συγγρόνως τοῖς ἐσυτοῦ διαδόχοις τὴν περιβλητικὴν
ἔρμηνεύσωσι καὶ αὐτὸν τοῦτο τὸ φυινόμενον, ἦτοι νὴ παράγωτος τὸν
λόγον τῆς μεταβολῆς καὶ τῆς κινήσεως.

'Ο Εμπεδοκλῆς, ὁ Λεύκιππος καὶ ὁ Λακεῖκηρος ἀπεγείρουσαν
τούτῳ κατὰ τὸν ἑκῆς τρόπον, διὰ πᾶν γιγνόμενον καὶ πάσου ἀλλοί-
ωσιν ἀνθίγον εἰς τὴν ἔνωσιν καὶ τὸν χωρισμὸν ἀγενήτων, ἀριστέτων
καὶ καθ' ἐσυτὸν ἀμεταβλήτων στοιχείων, διὰ ἐπομένως παρῆγον καὶ
τὸ γίγνεσθαι αὐτὸν ἐξ ἀρχεγόνου τινὸς εἶναι, ὥπερ διερέρει μὲν τοῦ
ὅντος τοῦ Παρμενίδου διὸ τὴν πολλότητα αὐτοῦ καὶ τὴν διειρεύ-
τητα, κατὰ τὸ λοιπὸ δῆμος κέκτηται τὰς οὐσιώδεις ἐκείνους ιδιότητας.

Ταῦτα δὲ τὰ πρῶτα στοιχεῖα ὁ μὲν Εμπεδοκλῆς θεωρεῖ διέφορον
τὴν φύσιν, ὀρισμένα τὸ πλῆθος καὶ ἐπ' ἀπειρον διακρίεται· οὐ δὲ Λεύ-
κιππος διοιειδῆ τὴν φύσιν, ἀπειρος τὸ πλῆθος καὶ ἀδικίεται· οὐ δὲ
Ἀναξαγόρας διάφορος τὴν φύσιν, ἀπειρος τὸ πλῆθος καὶ ἐπ' ἀπειρον
διακρίεται. Πρὸς ἑξήγησιν δὲ τῆς κινήσεως, ἐρ' οὐ πάσης ἔνωσις καὶ
πᾶς χωρισμὸς τῶν πρώτων στοιχείων στηρίζεται, οὐ μὲν Εμπεδοκλῆς
προστίθησιν εἰς τὰ στοιχεῖα τὰς κινούσας δυνάμεις ἐν μυθικῇ μορφῇ,

ό δὲ Λεύκιππος καὶ ὁ Δημόκριτος ὑπολαμβάνουσι τὰ δέτομα ἐν τῷ κενῷ χώρῳ, τέλος δὲ ὁ Λακεῖαγύρας ζητεῖ κκταφυγὴν εἰς τὸν διακοσμοῦντα τὸ πᾶν νοῦν.

Διὸς τούτων ἔχεντο τῇ ἀληθείᾳ ἄλλης ὑπὲρ τὴν μέχρι τοῦδε ἐν γρήσει φυσικὴν τῶν ὅντων ἐξέτασιν, συστηματικῶς δ' ἐγκαταλείπεται αὕτη ὑπὸ τῶν Σοφιστῶν. Οὗτοι πολεμοῦσι καθόλου τὸ δυνατὸν τῆς γνώσεως, περιορίζουσι τὴν φιλοσοφίαν ἐν τοῖς ζητήμασι τοῦ προσκτικοῦ θίου, ἀλλ' ἀφκιροῦσι καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔτι πάντα γενικὸν ἔχοντα κύρος κανόνας καὶ συνεργοῦσιν οὕτως εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους μεταρρύθμισιν τῆς φιλοσοφίας τὸ μὲν ἀμέσως, τὸ δὲ καὶ ἐμμέσως διὸς τῆς μονομερείας καὶ ἀβεβαιότητος τῶν ιδίων πορισμάτων καθιστάντες τὴν μεταρρύθμισιν τούτην ἀνάγκην.

I. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΔΑΛΙΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

A. ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΙΩΝΕΣ

§ 13.

Θαλῆς ὁ Μιλήσιος.

Θαλοῦ διος.—Φήμη.—Πρακτικὴ σοφία.—Ἄστρονομικαὶ καὶ μαθηματικαὶ γνώσεις.—Ἡ λεγομένη μετάβασις εἰς Αἴγυπτον.—Φιλοσοφία.

Ο Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ ὀνομάζεται Ἐξέδριος, ἡ δὲ μήτηρ Κλεοβουλίνη κατέγοντο δὲ ἀπὸ τῶν Θηλιδῶν, γένους εὐγενεστάτου τῶν Κασδυείων, τῶν εἰς Κάδμον καὶ Ἀγήνορον ἀναφερομένων, οἵτινες μετηνάστευσαν ἐκ τῆς Βοιωτίας εἰς Μίλητον. Ως ἔχων δὲ γενάρχην τὸν ὡς Φοίνικα φερόμενον Κάδμον παρονόμεζεται καὶ Φοίνιξ ὁ Θαλῆς. Ἐγένετο δὲ κατὰ Κροῖσον καὶ Σόλωνα.

Τὴν γέννησιν τοῦ Θαλοῦ τάττει ὁ Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς Χρονικοῖς τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 35ης Ὁλυμπίαδος $\frac{1}{3}$ π. Χ. (¹).

(¹) Διογ. Λαέρτ. I. 37. Ο δὲ Εύσέλ. Χρον. Ὁλυμπ. 35, 2 καὶ οἱ Τερψίν. Χρον. Ὁλυμπ. 35, 2, ἡ δὲ Κύριλλ. κατὰ Ιουλ. 12 ε. Ὁλυμ. 35.

ΠΡΩΤΗ ΙΔΕΡΙΟΔΟΣ

62

·Αλλ' ἡ χρονολογίκη αύτη συνορίζεται ἐπὶ τῆς προρρήσείσης ὑπὸ τοῦ Θολοῦ ἔκλειψεως τοῦ ἥλιου, ἣν ὥριζον πρότερον ὡς τὸ 610 γενομένην καὶ ἐντεῦθεν κατὰ προσέγγισιν ὑπελογίζοντο τὴν γέννησιν τοῦ Θολοῦ. ·Αλλ' οὐ νέωτεραι ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ἔκλειψις τοῦ ἥλιου συνέβη τῇ 28 ἢ τῇ 22 Μαΐου (κατὰ τὴν Ἰρηνογραφικὴν χρονολογίαν) τοῦ ἔτους 585 π. Χ. (¹). Εἴητεῦσεν δὲ προκύπτει φίλος τῆς χρόνος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ὡς πιθανός, τὴν πρώτην δῆλην δὴ ἔτος τῇ 39 Ὀλυμπιάδος, ἦτοι τῷ 624 π. Χ. Πρὸς ταῦτα τὴν χρονολογίαν συνδέει καὶ ἡ παρὸς Διογένει τῷ Λαχερίῳ 1, 22 μαρτυρίος Δημητρίου τοῦ Φιληπρέως, ὅτι ἡ Ηκάτη ἐπὶ ἔξοχοντος Δαρμασκίου, τῷ 586 π. Χ., πρῶτης ὀνομάσθηκε πορφύρα, καθ' ὃν ἔπειτα καὶ οἱ ἔπτας σοφοὶ ἐκλήθησαν.

Ο Θολῆς ἀπέθανε κατὰ μὲν τὸν Ἀπολλύνθινον 78 ἔτην, κατὰ δὲ τὸν Σωσικράτην 90, κατὰ δὲ τὸν Κασιδολινοκανὸν (ἐν Μακροθ. 18) 100, κατὰ δὲ τὸν Σάγαρον 100 ὄπλα τὸ 100. Ο δὲ Διογένης τίθησι τὸν θάνατον αὐτοῦ τῷ 58 Ὀλυμπιάδι, ἦτοι τῷ ⁵¹⁸/₅ π. Χ., ὀσαύτως δὲ καὶ ἡ Ηκάτη έτην, ἡ Περώνυμος, ὁ Κύριλλος καὶ ἄλλοι.

Τὴν ἔξοχον θέσιν τοῦ Θολοῦ ἐν τοῖς αὐγγρίνης ἀποδεικνύει τῶν ἀρχαίων ἡ ὅμοφωνος γνώμη, ὅτι ἡτοι κορυφὴ τῶν ἐπτὸν αἰρέον. Τὸ φερόμενο περὶ τοῦ τρίποδος, εὑρεῖσθαις ὑπὸ ἀλιέων καὶ κατὰ χρησμὸν τοῦ ἐν Δελφοῖς μαντείου διθένταις κύνῳ, ὡς τῷ πρώτῳ πάντων κατὰ τὴν σοφίαν, ἡ τῆς φιλίης, ἣν εκτέλεσεν ὁ Λαζάρος Βασιλεὺς λαζαρίς, ἵνα δοῦῃ τῷ ἀρίστῳ τῶν σοφῶν, καὶ ἐδίθη τῷ Θολῷ, μὴ ἀποδεξαμένου δ' αὐτοῦ ταύτην ἐκ μετριοφροσίνης, περιδευσε πάντας τοὺς σοφοὺς καὶ μετὰ τὴν περίθουν ἐδίθη πάλιν τῷ Θολῷ καὶ οὗτος ἀφίερωσε τῷ Διδυμοῖ Λαπάντιον τοῖς αἴδηστοις δισ λαβῶν, ἡ τοῦ χρυσοῦ ποτηρίου, ἕπερ ἐλεῖται φίλος τις τοῦ Κροίσου παρὸς τοῦ βασιλέως, βπως διωρήσηται τῷ συριωτάτῳ τῶν Βελλήνων, οὗτος δ' ἐδιώκεν αὐτὸν τῷ Θολῷ ἔτι δὲ τὸν συρὸν ἐπινέμει.

(1) Ο Πλίνιος Hist. nat. II, 12, 53 ἡρίζει τὴν ἔκλειψιν ἐν Ὀλυμπ. 48, 4= ⁵¹⁴/₅ π. Χ. Ο Εὐδημος παρὸς Κλεονταί Σημερ. I, 302 Α. περὶ τὴν 50 Ὀλυμπ. = 580—576. Ο Εὐστέριος ἐν Λαζον. Πλούτ. 19, 3= ⁵¹²/₄.

τῆς μονοπωλίας πάντων τῶν ἐν Μιλήτῳ καὶ Χίῳ ἐλασιουργείων (¹) — ταῦτα πάντα δεικνύουσι τὴν μεγίστην τιμήν, ἡς ἔξιοῦτο ὁ Θαλῆς ἐν τοῖς "Ελλήσιν.

Τὴν δὲ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ πρακτικὴν σοφίσν ἀποδεικνύει ἡ ὑπό τοῦ Ἡροδότου μνημονευομένη (I, 170) συμβουλὴ αὐτοῦ πρὸς τοὺς "Ιωνίας, δτι συμφέρον αὐτοῖς πολιτεικὸν ἦτο νὸ συνεγωθῶσιν εἰς μίαν κεντρικὴν ἀρχὴν καὶ ν' ἀποτελέσωσιν ἐν κοινῷ ἀπάντων βουλευτηρίον ἐν τῇ Ἱέῳ, ἥτις ἦτο ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ιωνίας, φροντίζον περὶ τῶν συμφερόντων ἀπάντων, ἐκάστης πόλεως δικτυρούσῃς τοὺς ἴδιους νόμους καὶ τὴν ἐλευθερίαν. "(...) τε δὲ ὁ Κροῖσος μέλλων νὸ πολεμῆσθαι πρὸς τὸν Κῦρον ἐπειψεῖται τὴν συμμαχίαν τῶν Μιλησίων, ὁ Θαλῆς ἐκώλυσε τοῦτο καὶ ἔσωσε τὴν πόλιν ἀπὸ βεβήκις μετὰ τὴν ἐπιχείρηστην τοῦ Κύρου καταστροφῆς.

Καὶ διὸ τούτων μὲν ἐθεωράζετο κυρίως ἡ πρακτικὴ σοφίσ καὶ ἡ πολιτικὴ σύνεσις τοῦ Θαλῆος, πρὸς δὲ τούτους ὁ φιλόσοφος ἐξυμνεῖτο ὑπό τε τῶν συγγρόνων καὶ τῶν μετέπειτα, οἷον τοῦ Σενοφάνους, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Ἡρόκλείτου, τοῦ Δημοκρίτου, διὸ τὰς μακρινότερὰς καὶ ἀστρονομικὰς αὐτοῦ γνώσεις. Καὶ τῆς μὲν ἀστρονομικῆς αὐτοῦ σοφίας μαρτύριον φέρονται δτι:

1) Λύτρος πρῶτος εὗρεν ἡλίου ἔκλειψιν καὶ τὴν κατὰ τὰς τροπὰς αὐτοῦ περίοδον (ἀλλ., πάροδον) μὲν οὐκ ἵπη διείσθαι, ἥτοι καὶ διὸ τῶν ἴστριντον καὶ τῶν τροπῶν τοῦ ἡλίου σημανόμεναι τέσσαρες τοῦ ἔτους ὥραι δὲν ὑπάρχουσιν ἐντελῶς πρὸς ἀλλήλας ἕσσαι. Τὸ αὐτό πως ἐκφράζει ὁ Διογένης (I, 24 κ.ἔξ. 27), λέγων δτι ὁ Θαλῆς εὗρε τὴν ἀπὸ τροπῆς ἐπὶ τροπὴν πάροδον τοῦ ἡλίου.

2) "Ωρίσε τὸν ἡλιον ως Τυπάκις μείζονα τῆς σελήνης"

3) "Ωρίσε τὰς ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ διεῖλε τὸ ἔτος εἰς 365 ἡμέρας".

4) "Ωρίσε τὰς φάσεις τῆς σελήνης καὶ εὗρε μέθοδον πρὸς δρυμὸν ποσάκις ὁ ἡλιος μετρεῖ τῷ μεγέθει αὐτοῦ τὸν διανύει κύκλον".

5) Διεῖλε τὸν οὐρανὸν εἰς πέντε ζώνας".

(¹) Διογ. Λαζάρτ. A, a, 27—33. Ἀριστ. Πολιτ. I, 11, σελ. 1250, a, 6. Τερψιν. παρὰ Διογ. I, 26 Cicer. Divin. I, 4, 9, 111.

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

64

6) Ἀνεκάλυψεν δὲ τὴν σελήνην παρὰ τοῦ ἡλίου ἀκριβότερες τὰ φῶς αὐτῆς.

7) Ἡρμήνευσε τὰς καθετικές ἔκκστον μῆνας συμβαίνουσας ἐκλείψεις τῆς σελήνης.

8) Ὡρίσε τὸν ἀστερισμὸν τῆς μικρᾶς "Ἄρκτου".

9) Πρώτος κατεσκεύασεν οὐρανίον σφραγῖδαν καὶ ἐπὶ τῆς Μουζάλης παρετήρει τὰ ἀστρα.

10) Ἡ περιφημοτάτη τῶν ἀποδιδομένων χύτῳ ἐπινυιῶν, καὶ τινες τεχμηριοῦσι τὰς ἀστρονομικὰς καὶ μαθηματικὰς χύτους γνίσεις, ἐστὶν δὲ προεῖπεν, ὡς λέγεται, τὴν τῇ 28ῃ Μελέτῃ οὐκ π. Χ. γενομένην ἐκλειψιν τοῦ ἡλίου ('Ἡρόδ. I, 74 καὶ ἄλλοι.).

Τῆς δὲ μαθηματικῆς αὐτοῦ σοφίας ἀποδείξεις φέρουνται ἕτερα:

1) Αὐτὸς πρώτος κατέγραψε κύκλου τὴν τρίγωνον μεθυγάνων.

2) Ἐμέρφωσε τὴν θεωρίαν περὶ τῶν σκληρῶν τριγώνων καὶ καθοδίου τὴν γραμμικὴν θεωρίαν.

3) Αὐτὸς κατὰ Ηρόδον ἀπέδειξε πρῶτος ὅτι οὐ διέμετρος διαιρεῖ τὸν κύκλον εἰς δύο ἵστα μέρη.

4) Ἐδίδαξεν δὲ τοῦ ισοσκελοῦς τριγώνου καὶ γωνίας εἰσὶν ἐν λογοῖ πρὸς τὰς ἀπέννυτι πλευράς.

5) Ἐδειξε κατὰ τὸν ίσοδημον ὅτι τὰ τρίγωνά εἰσιν ἵστα, ἐάν. ἔχωσι δύο γωνίας καὶ μίαν πλευρὰν ἵστην, καὶ ὅτι διὰ τὰς πράττασσες τκύτης δύναται νὸς μετρηθῆ ἡ ἀπόστασις πλευρῶν ἐν τῷ θιλάσσορ.

6) Ἐμέτρησε τὸ ὄψις τῶν πυργίδων διὰ τῶν βιατομένων ὡς τῶν σκιῶν καὶ ἄλλα.

Κατὰ τὸν Ηρόδον (410—485 π. Χ.) ἡ Θιλάς πρῶτη μετήνεγκεν ἐκ τῆς Λιγύπτου εἰς τὴν Ήλλάδα τὴν γεωμετρίαν καὶ πολλὰ μὲν αὐτὸς εὗρε, πολλῶν δὲ τὰς ἡρχὰς τοὺς μετ' αὐτῷ θρηγάσκει. Εάν διοληφθῇ ὡς ἀληθές τὸ παρὰ Ηλιοτάρχῳ φερόμενον (Σ. 2 ἐντέλει). δὲ διὰ τοῦτο οὐδὲν τὸ περὶ αὐτοῦ λεγόμενον διὰ τὸν Ηρόδον οὐδὲν. Καὶ θιλῆς δέ φασιν διποδίᾳ χρήσασθαι, διὰ δὲ Ηρύκλεων ηντητεῖ πεθανόντες τὴν εἰδῆσιν παρὰ τοῦ Εύδημου. Οὐ διδούμενος διώρις ἀπέγει τοῦ θιλαρίου κατὰ τρεῖς σχεδον ἐκκτοντατηρίδας. "Ματε δὲν ὑπάρχει μέριμνας

βεβαιωμένη ἡ εἰς Αἴγυπτον μετάβασις τοῦ Θαλοῦ· ἔτι δὲ ἡττόν εστι πιστευτὸν ὅτι παρ' ἐκείνων ἔμαθε τι ὁ Θαλῆς, ἀφ' οὗ φέρεται ὅτι αὐτὸς ἐδίδαξε τοὺς Αἰγυπτίους νὰ μετρῶσι τὸ ὕψος τῶν Πυραμίδων διὰ τῶν σκιῶν αὐτῶν.¹ Ετι τούτοις εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Ιωσήπου (cp. Αρ. I, 2), ὅτι ὁ Θαλῆς ἐγνωρίσθη μετὰ τῶν Χαλδαίων ἢ τὸ ὑπὸ τῶν Ψευδοπλουταρχείων Ἀρεσκόντων I, 3, 1, περὶ τῆς μηκρᾶς τοῦ Θαλοῦ διαμονῆς ἐν Αἴγυπτῳ.

Πόσον ὀλίγην πίστιν πρέπει νὰ παρέχωμεν εἰς τοιούτας μεταγενεστέρων μαρτυρίας κατάδηλου καθίστηκε τὸ φερόμενον (Σχολ. εἰς Αρ. 533, α, 18) ὅτι ὁ Θαλῆς προσεκλήθη εἰς Αἴγυπτον ως διδάσκαλος τοῦ Μωϋσέως !!!⁽¹⁾.

Ἄλλα πάντων τούτων τὸ σπουδαιότερόν εστιν, ὅτι ὁ Θαλῆς πρῶτος ἐξῆλθε τοῦ συνήθους ἀρόπου τῆς ἐρμηνείας τοῦ κόσμου. Λύτος πρῶτος ἀφεὶς τὰς μυθικὰς κοσμογονίας ἐζήτησε νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸν κόσμον ἐκ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ αἰτιῶν. Ως στοιχεῖον δὲ ἡ ἀρχὴ, ἐξ ἣς τὰ ὄντα συνέστησκε, ὑπέλαβε τὸ ὄντα. Κατὰ τίνα δὲ τρόπου ἐγέννω ὁ Θαλῆς τὰ ὄντα ἐκ τοῦ ὄντος, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, διότι οὐδὲν σύγγραμμα αὐτοῦ περιεσώθη μέχρις ἡμῶν ἢ μᾶλλον οὐδὲν ὁ Θαλῆς ἔγραψεν ως φάνεται ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους⁽²⁾, διτις περὶ αὐτοῦ τὸν λόγον ποιεύμενος φάνεται ἐκ παραδόσεως καὶ φημῶν μᾶλλον εἰκάζων ἢ ἐκ γραπτοῦ μνημείου ἀριθμενος. Κατὰ τὴν εἰκασίαν λοιπὸν τοῦ Ἀριστοτέλους ὁ Θαλῆς προήχθη εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι ἐκ τοῦ ὄντος προῆλθον τὰ πάντα, ἐκ τούτου, ὅτι ἔβλεπεν ὅτι τὰ πάρηματα πάντων τῶν ἐμψύχων ὄντων εἰσὶν ὑγρὰ καὶ ἡ τροφὴ πάντων ὠσαύτως ἐστὶν ὑγρὰ καὶ ὅτι καὶ αὐτὸς τὸ θερμὸν ἐκ τοῦ ὑγροῦ γίνεται καὶ διὰ τούτου ζῇ. Ἀφ' οὗ δὲ πάντα ἐκ τοῦ ὑγροῦ γίνονται, τοῦτο ἀρχὴ ἐστὶ καὶ ἡ ἀρχὴ πάντων. Εἰς τοῦτο φάνεται ὅτι ἐβοήθησάν πως τῷ Θαλῆι καὶ αἱ δάκτυλοι τῶν πρὸ αὐτοῦ θεολογησάντων, οἵτινες πατέρων τῆς γενέσεως ἐποίησαν τὸν Ὀκεανὸν

(1) Τιδές Zeller, Philos. d. Griechen I, ἔκδ. 5η, σελ. 183; σημ. 2.

(2) Μετά τὴν Φυσ. I. 3. 983, 6, 22. Ἀκριβέστερον ἐκρράζεται ὅτι εὸ φραστοὶς παρὰ Σιμπλ. Φυσ. 23, 21 (DIELS DOXOGR. 475). ἀλλ' ἐνταῦθα δηλεῖται τε τοῦ Θαλοῦ σύμπαν καὶ τοῦ Ἰππιανοῦ; παρ' ᾧ πιθανῶς εὑρέτι, ὅπερ δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν Θαλῆν.

καὶ τὴν Τηθύν καὶ ὅτι το πρεσβύτατον καὶ τημέντατον πάντων, τὸν δρκοντῶν Θεῶν, ὑδωρ ἐποίησεν, διότι ἡ Στύξ, εἰς ἣν δρκεῖ ζόντο οἱ Θεοί, ἦτο ὑδωρ.

‘Ο μὲν Ἀριστοτέλης λέγει τοῦτος ὡς ιδίουν εἰκασίου, μεταγενέστεροι δὲ συγγραφεῖς, ἥττον ὀκριβεῖτες περὶ τὸ πράγματο, τὰς εἰκασίας τοῦ Ἀριστοτέλους ἴστοροῦσιν ὡς γνώρικες αὐτοῦ τοῦ Ηχλοῦ καὶ ἐρμηνεύουσιν αὐτὰς διὰ θεωρημάτων μεταγενεστέρων φιλοσόφων, τοῖς

‘Αναξίῳ μένοις, τοῦ Εενιφάνους, τοῦ Ηρακλείτου, Διογένους τοῦ Ἀπολλωνιάτου κλ. ἴσχυράζουσιν ὅτι Θαλῆς ἐδίδασκεν ὅτι καὶ τὸ φυτὸ τρέφινται καὶ αὔξουσινται οὐκτὸν ὑγροῦ, ὀμοιοῦνται δὲ τούτου ξηράντων, ὅτι καὶ κύτη τῆς πύρ τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τῶν ἀστρων ὑπὸ τῶν ἀνατηλικότεων τῶν ὑδάτων τρέφεται, ὅτι τὸ ὑδωρ ἔστι τὸ εὐπλακτότατον καὶ τὸ περικτικότατον, ὅτι ἐν μόνον στοιχεῖον πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὡς ἄρχη τῶν ὄντων, διότι σὲλλως ἡ εἰς ἄλληλα μεταβολὴ τῶν στοιχείων δὲν δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ καὶ δὴ ὅτι τοῦτο τὸ ἀριστερὸν στοιχεῖον ἔσται τὸ ὑδωρ, διότι ἐξ αὐτοῦ παράγονται τὰ πάντα διὰ γενάσεως καὶ πυκνώσεως. Κυρίως δὲ τὴν ἐνότητα τοῦ ἀρχαγόνου στοιχείου ἀπέδεξε πρῶτος Λιογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης ἐκ τῆς εἰς ἄλληλα τῶν στοιχείων μεταβολῆς. ‘Ἄλλα’ ἵστος καὶ ἐξ ἄλλων περιτηρήσεων κατέληξεν ὁ Ηχλῆς εἰς τὴν φιλοσοφικὴν κύτην ἄρχηον ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ἐκ προτυχίσεων πονίστανται ζῷα, ὅτι αἱ βροχαὶ καὶ αἱ ποταμοὶ ἔγουσι δύναμιν γηνετικῶν, ὅτι ἐν τοῖς ὑδαστέοις πολυάριθμοι ζῷα. Πλὴν τῶν παρατηρήσεων τούτων ἐπέδρασσεν πάντως ἐπὶ τὸν Ηχλῆν οἱ παλαιοὶ γράμματα περὶ τῶν γάτων καὶ τοῦ πατέρος τῶν θεῶν Ζεύν Ζεκανοῦ. ‘Λαριθμοὶ δέν μηχανεῖται νὰ γινώσκωμεν τὴν πορείαν τῶν σκέψεων τοῦ Ηχλοῦ.

Δὲν γιγάντιον προσέτι, δὲν ἐνίσται τὸ ὑδωρ ἀπειρόν, δεῖται τὸν δροντὸν πρῶτος ὁ ‘Αναξίῳ μάκρῳ εἰσῆγχεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Κατά τινας ὁ Ηχλῆς διέκρινεν ὅπῃ την πρώτην στοιχείου, τοῦ ὑδατοῦ, τὸν θεὸν ἢ τὸν νοῦν, ὅστις διέκει διὰ τοῦ ὄγρου καὶ σχηματίζει ἐξ αὐτοῦ τὸν κόσμον. ‘Άλλο’ ὁ ‘Ἄριστος ἄλητος διερρήδην λέγει, διτοι παλαιοὶ φυσιολόγοι, ἐν αἷς πρώτην ἡ Ηχλῆς, δὲν διακρίνουσι τὴν κινητικὴν ἀρχὴν ὀπὸ τῆς μητρός. Πρωτικὸς δὲ ὁ ‘Αναξίῳ μάκρῳ εἰσῆγχεν εἰπονέσταντο τὴν

διάκρισιν ταύτην. 'Αφ' οὖς δὲ ὁ Ἀριστοτέλης οὐδὲν περὶ τούτου ἔγίνωσκε, πόθεν γινώσκουσι τοῦτο οἱ μεταγενέστεροι; Καὶ περὶ Θεοῦ ὑποθέλλουσιν αὐτῷ διδάσσεις, ὡς πρῶτον ὁ Σενοφάνης ἐξήνεγκεν.

Τοῦ Ἀριστοτέλους ὠσαύτως εἰκασία ἐστὶν καὶ ὅτι ὁ οὐρανὸς φήμη πάντα πλήρη Θεῶν εἴναι. Καὶ τὴν μαγνητικὴν δὲ λίθον καὶ τὸν ἥλεκτρον ὑπελάμβανεν ὁ Ησαΐς ἔμψυχος διύτι ἐλκούσῃ τὸ σύρκτον. Οὗτοι πάντας ἐνόρια ὁ Ησαΐς καὶ τὸ στοιχεῖον αὐτοῦ ἔμψυχον, ὡστε, ὥσπερ τὸ πολαιὸν γέδος, οὕτω νὲ δύνηται καὶ τὸ θέλωρ νὲ γεννήσῃ ἐξ ἑαυτοῦ τὸ ὄντα φένει τῆς βοηθείας κοσμοποιοῦ δυνάμεως. Εἰς τὴν ἀρχαιότερον διακρίσιν τῶν Ἑλλήνων ἀριθμεῖται καὶ τοῦτο, ὅτι τὰς φυσικὰς δυνάμεις ἔθειρει παροιήσας θεότητας καὶ ἐν τῇ ζωῇ τῆς φύσεως ἐνεώρη τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι ὁ κόσμος ἐστὶ πλήρης θεῶν. '(1) Ησαΐς ἄρα ἐνόρια μὲν τὸ στοιχεῖον αὐτοῦ ἔμψυχον καὶ δημιουργικὸν καὶ ἔμενεν ἐν τῇ περὶ θεῶν πίστει τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καὶ ἐφῆρμοσεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς φύσεως, περὶ κοσμικῆς δὲ δημιουργῆς καὶ περὶ κοσμοποιοῦ τινος οὐδὲ τῆς θλητῆς διήκοντος οὐδὲν ἔγίνωσκεν.

Τὸν τρίτον, καὶ οὐ διὰ τὰ ὄντα παράγγιησαν ἐκ τοῦ θεότητος, δὲν εἶνται τε τὰ ὄντα παράγγιησαν ἀπλῶς ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἐκ τοῦ θεότητος γενέσεως καὶ συστάσεως αὐτῶν.

'(1) Ησαΐς ἔλεγε κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ὅτι οὐ γῆ πλέον ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Τοῦτο συμφωνεῖ πρὸς τε τὴν ἐκ τοῦ θεότητος γένεσιν αὐτῆς καὶ πρὸς ἀρχαῖας κοσμολογικὰς θεωρίας. Ἀκολουθίστι τῆς δοξοπίκης ταύτης ἐστὶν ὁ ἴσχυρισμὸς αὐτοῦ, ὅτι οἱ σειραὶ προέρχονται ἐκ τῆς κινήσεως τῶν ὑδάτων.

"Ωστε οὖτις ἀκριβέστερος περὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ησαίου γινώσκομέν ἐστιν ὅτι τὸ θέλωρ ὑπάρχει τὸ στοιχεῖον, ἐξ οὗ πάντας ἐγένοντο καὶ συνίστανται. Εκ τίνων δημιουργῶν προήγθη εἰς τὴν δόξαν ταύτην ἀκριβῶς μὲν δὲν γινώσκομεν, ἀναγκαῖόμεθα δὲ νὲ στηριγματίμεν ἐπὶ τῆς πιθανῆς εἰκασίας, ὅτι τὸ στοιχεῖον αὐτοῦ ἐνόρια ὁ Ησαΐς ἔμψυχον ὡς καὶ σύμπασσαν τὴν φύσιν καθόδλου· ἀλλως δημιουργεῖται τοις ἔμενεν ἐν τῇ θεωρίστῳ ἐννοίᾳ τῆς γενέσεως καὶ συστάσεως τῶν ὄντων.

Τῷ Ησαΐῃ ἀπονέμονται δόξαι δλῶς αὐτοῦ ἀλλότριαι π. χ. ὅτι τὸ θεότητα εἰσὶ γενόδεις δύκοι θρησκευτοί, ὅτι οὐ θλητὴν διπλασίου

τρεπτή καὶ ἀλλοιωτή καὶ μεταβλητή, ὅτι κανὸς χῶρος ἔστι τοι ἀδιανόητον, ὅτι τὰ στοιχεῖα εἰσι τέσσαρα, ὅτι ἐδίδαχτε περὶ τῆς μίξεως τῶν στοιχείων καὶ ἀλλοίωσιν περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθανούσας τῆς ψυχῆς, περὶ δαιμόνων καὶ ἥρώων κ. τ. ἑξ. ⁽¹⁾ Ἀλλ' κὶ εἰδήστεις αὗται εἰσιν οὔτως ἀναξιόπιστοι καὶ πρὸς τὰς ἀξιοπίστους μηχανύρικς οὔτως ἐναντίαι, ὅτε οὐδὲ τῆς ἐλαχίστης προσοχῆς πρέπει· γάρ ἀξιῶνται ⁽²⁾.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΟΥΣΟΥΦΟΥ

“Οσον δὲ πενιχρὸν καὶ εὐτελές καὶ σὲν φκίνηται τὸ περιεγέμενον τῆς τοῦ Θαλοῦ φιλοσοφίας, ὑπῆρξεν δημος ὑψίστης σπουδαιότητος ἔργον, ὅτι ἐγένετο ἀπόπειρος ἐξηγήστεως τῶν φκινομένων ἐκ ποινῆς τινος φυσικῆς αἰτίας, καὶ διὸ τοῦτο βλέπομεν ὑπὲ τοῦ Θαλοῦ ὡς

⁽¹⁾ II λοιπ. Αράσκ. B', 13, 1. Δ'; θ, 2. 17, 1. Σ, 2. Δ', 2. 1. 'Α - χιλλ. Τά τ. Εἴσαγ. κεφ. II. Θεοδώρη τ. Ελλ. παθητ. Βερετ. V, 18, σελ. 72.. Στοβ. Εβλ. I. 368. 378. Ναρ. ε. σ. περὶ ρύπ. ζυθούσ. κεφ. 2. σελ. 28.

⁽²⁾ Ο σορὸς Γαλάτης μαθητικτικὸς Τα περὶ γάρ ἀποδιδωτι τῷ Ιακώῃ κομισμολογίαν μᾶλλον τῆς ιστορικῶς παραδεδομένης ἀνεπτυγμάνην. Φρονεῖτο δηλοντὸς ὃ Τα περὶ γάρ ὅτι ὁ Θαλῆς ἐρχοντάζετο τὸ σύμπαν πάσα φευστήν μαζίν. τὸν δὲ ἡμέτερον κόσμον ὡς πακμαγίστην ἡμιστριχροειδῆ ποικιλούγα. ἀντεὶ τῆς μάζης ταύτης κειμένην καὶ ἡ μὲν γῆ πλέσι ἐν τῷ βέβαιῳ τῆς φευστῆς τούτης μάζης, οἱ δὲ οὐράνιοι θεοί ἐν φωτὸς πεπληρωμέναις παχύτερες περιγραφοῦσι οὖν μὲν ὑπεράνω τοῦ οὐρανίου θόλου, νῦν δὲ ὄριζοντίως περὶ τὴν γῆν. Ἀλλ' οὐ εἰκασία αὕτη τοῦ σοφοῦ Γαλάτου χωρεῖ πολὺ πάρα τοῖς ιστορικοῖς ἀποδεικτοῖς. Οὐ μόνον οὐδένα λόγον ἔχομεν πρὸς τὴν ἀποδοχήν, ὅτι ὁ Ιακὼς τὸ πρῶτον στοιχεῖον ἀπειρον ὑπελάμβανεν, ἀλλὰ καὶ ὀρισμένιος ὑπὲ πάντεων ἀμολογεῖται εἰσηγητής τοῦ ὄρου τούτου ὁ 'Αναξίμανδρος. "Ἐπειτά οὐδεμίδειν ὑπέργειαν ἡμῖν γνωστόν, ὅτι ὁ Θαλῆς ἐφαντάζετο τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ ὑπὲ οὐδετερού περιεγέμενον. Τούναντίον δὲ λαμβάνειν διλας ἴκανοποιητικὴν εἰκόνα τῆς κοσμολογίας τοῦ Θαλοῦ δεχόμενοι ὅτι διφιλόσοφος τὸ μὲν ἐκ τῆς ἀμέσου θεωρίας τοῦ κίτρου καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων δοξασιῶν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, τὸ δὲ συμμρίωμα πρὸς τὴν ἀκτοῦ διδασκαλίαν περὶ τοῦ πρώτου στοιχείου ἀδόξαζεν ὅτι ἡ γῆ, οὐδὲ ὑπὲ τοῦ πάκενοῦ περιρρεομένη νῆσος πλέσι ἐπὶ τῷν ὑδάτιν. Χτινα πληροῦσι τὸν κατιστέαν τοῦ κόσμου χῶρον καὶ ἐφ' ὃν στριγόμενος ὁ οὐράνιος τοῦ κίτρου θόλος ἡρεμεῖ ἐν τῷ ἐπιπέδῳ τοῦ ὄριζοντος. Οὐδένα ἐπομένιος λόγον ἔχομεν, ἵνα πρὶς ἐργανίσιαν τῆς κοσμολογίας τοῦ Θαλοῦ καταρύγωμεν μετὰ τοῦ Ταπποργύ εἰς Λίγυπτιακοὺς μύθους διέτι, ἐκν μηδὲν ἀναπόδεικτον ὑποθέλωμεν τῇ κοσμολογίᾳ τοῦ Μελησίου φιλοτόρού, οἱ Λίγυπτικοὶ μῦθοι οὐδέλλοις ἰστανται πρὸς αὐτὴν ἐγγύτερον τῶν Ελληνικῶν μύθων.

ἀπὸ ἀφετηρίος ἀφορμωμένος πολλὰς περοιτέρω ζητήσεις καὶ αὐτὸν ἥδη τὸν πρῶτον αὐτοῦ διάδοχον Ἀναξίμακον δρον εἰς διψιλετέρους διορισμοὺς προχωροῦντα.

§ 14.

Ἀναξίμανδρος δὲ Μιλήσιος.

Γέννησις. — Λστρονομικαὶ καὶ γεωγραφικαὶ γνώσεις — Φιλοσοφία.

Οἱ παουδαῖοι οὗτος καὶ μεγάλην ῥιπὴν ἀσκήσας φιλόσοφος ἦτο πολίτης τοῦ Θάλητος, οὗ οἱ δύξαι δὲν ἔμειναν αὐτῷ βεβοίας σύγνωστοι. Γεννήθεις τῷ 611|0 π. Χ. ἀπέθανεν εὐθὺς μετὰ τὸ 547|6 (Διαγ. II, 2).

Οἱ Ἀναξίμανδροις ἔζεῖχε τῶν συγχρόνων αὐτοῦ κατὰ τὰς ἀπτρονομικὰς καὶ γεωγραφικὰς γνώσεις. Λύτος πρῶτος εὗρε τοὺς σκιοθηρικοὺς γνώμονας καὶ ἔστησε τοιοῦτον ἐν Λασκεδαίμονι. Εσήρουιε δὲ ὁ γνώμων οὗτος κατὰ τὸν Φαθωρὸν τὸν τροπὰς καὶ τὰς ισημερίας. Κατεσκεύασε δὲ καὶ ὠροσκόπιον. Πρῶτος ὠσαύτως ὁ Ἀναξίμανδρος ἔγραψε περίμετρον γῆς καὶ θαλάσσης καὶ κατεσκεύασε πίνακα γεωγραφικὸν (σφαῖραν).

Οἱ Ἀναξίμανδροις ἐπελάθετο καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Θαλοῦ ἀγοκινηθεισῶν κασμολογικῶν ἐρευνῶν ἀπροκαταλήπτως ἔξετάζων. Τὸ δὲ πορίσματος τῶν μελετῶν αὐτοῦ ἔξειθηκεν ἐν συγγραφῇ λίσην ἐνωρὶς ἀπολεσθείσῃ· ἐγένετο δὲ ὁ πρῶτος φιλόσοφος συγγραφεὺς μεταχειρίσθεις κατ' ἔθος ὀργαίον φράσιν ποιητικὴν. "Ἐστι δὲ ὁ ἀρχαιότατος μετὰ τὸν Φερεκύδην Ἑλλῆν πεζογράφος.

Ἄρχην δὲ πάντων τῶν ὄντων ὑπεστήσατο ὁ Ἀναξίμανδρος τὸ ἀπειρον, αὐτὸς πρῶτος εἰσαγαγὼν τὸν ὅρον τοῦτον εἰς τὴν φιλοσοφίαν. "Ἀπειρον δὲ ὑπελάμβανε τὴν ἀπειρον τῆς μῆλης ὑπόστασιν, ἐξ τῆς πάντας τὰς ὄντας ἐγένοντα καὶ εἰς ἣν φύειρύμενα ἐπιστρέφουσιν, ἵνα διδοῦσιν, ὡς λέγει, «δίκιην καὶ τίσιν ὀλλήλοις τῆς ἀδικίας κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν». (Σιμ. πλ. Φυσ. 6, α, 40). Τὴν πρώτην ταύτην ἀρχὴν δὲν ἔθειώρει ὁ Ἀναξίμανδρος οὔτε ὡς ἐν τῶν μετὰ ταῦτα τεστάρων στοιχείων, οὔτε ὡς μᾶλιν τινὰ μεταξὺ πυρὸς καὶ ἀέρος ἢ ἀ-

ρος καὶ οὐδατος κειμένην⁽¹⁾, οὔτε τέλος ὡς μῆγος τι τῶν ἀπ' ἄλληλων διακεκριμένων στοιχείων τοιοῦτον, ἐνῷ ταῦτα εἰδίνουστον γὰρ ἐνυπάρχωσιν ὠρισμένοις καὶ κατὸς ποιὸν διάφορον⁽²⁾. ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ της ἀκριβοῦς τοῦ Θεοφράστου μαρτυρίας⁽³⁾ καὶ ἐξ Ἀριστοτελικῶν ἔκφρασεων⁽⁴⁾ εἴδηγεται, ὅτι ὁ Ἀναξίμανδρος ἦτοι διαφορόδην διέκοινε τὸ ἀπειρον ἀπὸ πάντων τῶν ὠρισμένων στοιχείων οὐ, ὅπερ πιθανωτερον, οὐδὲν διεσκορπίσεν ἀκριβέστερον περὶ τῆς ποιότητος αὐτοῦ, ἀλλ' ἦθελε γὰρ δηλώσῃ διὸ τούτου τὴν ὥλην μίνην ἐν γένει διακρίνων αὐτὴν ἀπὸ τῶν διαφόρων ἀπ' ἄλληλον στοιχείων. Δέν ὑπεστήσατο δ' ὁ Ἀναξίμανδρος ὑποκείμενον την πάντης ἐν τῶν τεσσαρων στοιχείων, ἀλλ' ἀλλο τι παρὰ τοῦτο, μάτι παρενέργειαν ἔτι τὰ στοιχεῖα μεταβάλλονται εἰς ἄλληλα, αὐτὸς δὲ τὴν γένεσιν τῶν ὄντων δὲν νοεῖ ὡς ἄλλοισιν τοῦ πρώτου στοιχείου, ἀλλ' ἂς εὖτοι ἀπόκρισιν τῶν ἐναντίων διὸ τῆς ἀιδίου κινήσεως. Εν τῷ ἀπειρῷ ὑποκειμένῳ ἐγυπάρχουσιν αἱ ἐναντιότητες, ἦτοι θερμόν, ψυχρόν, ξηρόν, ήγρον κλ. Ἔδει δὲ γὰρ δηλώσῃ ἀπειρος η τῆς ὥλης ὑποστάσια, μάτι κατὸς τὸν Ἀναξίμανδρον, οὐ μή ἦτο ἀπειρος, οὐδὲ εἴδηγεται εκεῖ τὴν ἐξ αὐτῆς γένεσιν τῶν ὄντων⁽⁵⁾. Τὸ ἀπειρον, ὃς πρώτην στοιχεῖον δὲν ἔχει ἀρχήν, ἀλλ' ἔστιν αὐτὸς ἀρχὴ τῶν ἄλλων· μάτι, οὐ εἶχεν ἀρχήν, οὐδὲ εἶχε καὶ πέρας, καὶ τότε δὲν οὐκ ἦτο ἀπειρον, ἔστιν ἀρχαὶ ἀγέννητον καὶ ἀνώλειθρον καὶ θεῖον. Ἀιδίαις ὑποκέντως ἔστι καὶ η κίνησις αὐτοῦ. Τοῦτο ἔστιν η σιτία τῆς τε γενέσεως καὶ φύσεως.

(1) Ως τοῦτο πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐρμηνευτῶν τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπιχρισταὶ ἀντιφάσκοντις ἐν μέρει πρὸς τὰς ἄλλας ιδίας κύτων μαρτυρίας. Τὴν διευθύντων ἄνω γνωμῶν ὑπερρεστίκει μετ' ἄλλων ὁ LOETZE ὥστε διας ἀπαρτίρον Λ. 8. (Lpz. 1878), ἀμφοτέρος εἴς ἵσου ὁ NEUPAKUSERI Ανακίμανδρος Miles. (1883) σελ. 44—273.

(2) Περὶ τῆς παραδοχῆς ταύτης, ἣν ὑπεστήσατο ὁ RITTEK I, 201 κ. ἐφ. 283 κ. ἐφ. βάσιν τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τῶν Ἰόνων ϕύλωντερον εἰς μηχανικὰς καὶ δυναμικοὺς καὶ ἀποδέχονται τινας ἔτι, ίδε Phil. d. Griech. I, 5 201.

(3) Παρὰ Σιρ. πλ. Φυσ. 27, 17 κ. ἐφ. 154, 14 κ. ἐφ.

(4) Φυσ. 1, 4 ἐν ἀρχῇ. III, 5.204, 6, 22. Περὶ Οὐρανοῦ III, 5, 303, 6, 13 κ. ἐφ. Πρόλ. Phil. d. Gr. I, 5 213 κ. ἐφ.

(5) Ἀριστ. Φυσ. III, 4. 203, 6, 18, κ. ἐφ. 8, 308, κ. 8· παρότι. Πλούτ. Ἀρίσκ. 1, 3, 4 (Στοβ. Βελ. 1, 292) κ. 42. ίδε Phil. d. Gr. I, 5 198.

τοῦ παντός, περιέχει ἀπαντα καὶ κυθερῷ πάντα. Ἐπακολούθημος δὲ τῆς ὀιδίου κινήσεώς ἐστιν ἡ ἐξ αὐτοῦ ἔκκρισις ὠρισμένων τὴν ποιότητα στοιχείων.

Κοσμογονία. Ὁ Αναξίμανδρος παραδέχεται ὀντοκύλησιν κόσμου. Τὴν γένεσιν τοῦδε τοῦ κόσμου φαντάζεται γενομένην ὥδε. Κατὰ πρῶτον ἔξεκριθη ἐκ τοῦ ἀπείρου τὸ θερμὸν καὶ ψυχρόν, ἐξ ἀμφοτέρων δὲ τούτων συνέστη τὸ ὑγρόν· ἐκ τούτου δ' ἔξεκριθησαν ἡ γῆ, ὡς ἂντο πῦρ, ὅπερ ὡς φλογὸς σφείρη περιέβαλε τὸν περὶ τὴν γῆν ἀέρα, ὥσπερ τὸ δένδρον ὁ φλοιός. Ἀπορραγείσης δὲ τῆς φλογίνης σφείρας ἐπιχηματίσθησαν τροχοειδεῖς, πυρὸς πεπληρωμένοι καὶ ὄποις ἔχοντες κύκλοι, οἵτινες ὑπὸ ῥευμάτων ἀέρος κινούμενοι στρέφονται περὶ τὴν κυλινδροειδῆ νοουμένην γῆν κατὰς κεκλιμένην διεύθυνσιν. Τὸ πῦρ, ὅπερ οἱ κύκλοι κατὰ τὴν ἑκατῶν περιστροφὴν ἐκ τῶν ὄποιν ὡς ἀπὸ στομάτων ἐκχέουσι καὶ ὅπερ ὀνονεύσται ἀποκλείσπτως διὰ τῶν ἐκ τῆς γῆς ὀντολυμπιάσεων, παρέχει τὸ φυινόμενον τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ κινουμένων ἀστέρων. Κατὰς τὸν Ἀναξίμανδρον ἄρα καὶ ἡ Σελήνη καὶ οἱ ἄλλοι πλανῆται, ὡς κύκλοι πρὸς ὀρμάτειον τροχὸν ὅμοιοι, κοίλην ἔχοντες τὴν ἀψίδα καὶ πυρὸς πλήρη, ἔχουσιν ἔδιον φῶς, ἐκχεόμενον ἀπὸ τοῦ στομάτου τῆς τοῦ πυρὸς διεκπνοῆς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ τροχοειδεῖς οὗτοι κύκλοι κεῖνται λοξῶς, κατὰ τὰς ἐπιστροφὰς οὐτῶν ἀποκλείεται ἀφ' ἡμῶν τὸ φῶς οὐτῶν καὶ γεννῶνται οὕτω τὰ φυινόμενα τῶν ἐκλείψεων τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης καὶ τῶν φάσεων αὐτῆς. Η τοῦ Ἡλίου θερμότης ἀπεξήρανε τὸν περὶ τὴν γῆν τόπον, ὕγρὸν ἀπαντας τὸ πρῶτον ὄντα, ἐκ δὲ τῆς διατριπτειος ἐγένετο ὁ ἄηρ καὶ ηὔξηθη ὁ ὄλιος οὐρανός. Ἐκ τῶν ῥευμάτων τοῦ ἀέρος φύνεται παράγων ὁ Ἀναξίμανδρος τὴν κίνησιν τῶν οὐρανῶν σωμάτων· διέτι ταῦτα προκαλοῦσι τὰς τροπὰς τῶν σφαιρῶν τῶν ἀστέρων.

Ἡ θεωρία αὕτη φύνεται μὲν ἡμῖν ἀρκούντως παράδοξος, τῇ ἀληθείᾳ δ' οὐρανοῖς τυγχάνει οὖτε ἡ πρώτη γνωστὴ ἡμῖν ἀπόπειρα πρὸς μηχανικὴν τῆς κακονικῆς τῶν ἀστέρων κινήσεως ἐξ ἡγησιν κατὰ τὸν τρόπον τῆς μετὰ ταῦτα θεωρίας τῶν σφαιρῶν.

Κατὰ τὴν ὀρχαιότροπον ἀντίληψιν ἐθεώρει καὶ ὁ Ἀναξίμανδρος τὰ οὐράνια σώματα ὡς θεοὺς καὶ διὰ τοῦτο διελέγετο περὶ ἀπείρων τὸ πλῆθος οὐρανῶν θεῶν.

‘Η γῆ εύρισκετο κατ’ ἀρχὰς ἐν ὑγρῷ ακτικοπάσαι, ἔλασθε δὲ τόσασιν παγίαν, ἀφορεθείσης τῆς ὑγρασίας τῇ ἐπενεργείᾳ τοῦ περιέχοντος αὐτὴν πυρός· τὸ δὲ θύπολειφθὲν τῆς ὑγρασίας διὸ τὴν ἐκκυσίν μετεβλήθη καὶ ἐγένετο ὁλμυρὸν καὶ πικρὸν καὶ ακτέρευτεν εἰς τὸ χαμαλότατο μέρη.’ ‘Ωστε ἡ θάλασσα οὐδὲν ἄλλο, ἐστὶν ἡ λείψην τῆς πρώτης ὑγρασίας.

‘Η γῆ ἔχει σχῆμα κυλινδροειδὲς πορωπλήσιου πρὸς οὐδενα, τὸ δὲ βάθος αὐτῆς ἐστι τὸ τρίτον τοῦ πλάτους. Μηδὲ τῆς ἁνωθεῖσας ἐπιφυγείας αὐτῆς ζῶμεν οἱ ἀνθρώποι. Ιστατοῦ δὲ ἡ γῆ μετέωρος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σύμπαντος ὑπὸ οὐδενὸς προτιμένη. Μέντοι δὲ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἡρεμοῦσσα διὸ τὴν ὄμοικν πάντων ἀποστρεψεν. Τὴν τῆς γῆς ἡρεμίαν ἔνδει ἴσως ὁ ‘Αναξίμανδρος ὡς προκύπτουσαν ἐκ τούτου, ὅτι ὁ ἀὴρ τηρεῖ αὐτὴν ἐν ισορροπίᾳ πιέζων αὐτὴν ὥμοιος ἀνωθεν καὶ κάτωθεν καὶ ἔξουδετερῶν οὕτω τὰς ἐνκυτίκες πιέσαις. Προστὸν τὸν λόγον φέρει καὶ ‘Αλεξανδρὸς ὁ ‘Αρριδειαῖς παρὰ Σαμοθρακίᾳ λέγων ὅτι ὁ ‘Αναξίμανδρος δέχεται τὴν γῆν ἀκίνητον ἐν τῇ θέσει αὐτῆς «διά τε τὸν μέρα τὸν ἀνέχοντι καὶ διὰ τὴν ισορροπίαν καὶ διμοιδητα». Άλλὰ τὸ πιθανότατόν ἐστιν ὅτι ὁ ‘Αναξίμανδρος ἔργονται ὅτι τὸ ισορρόπως ἐν τῷ μέσῳ ὄμοιον τινὸς εἴριστημένου οὐδὲν λόγον ἔχει νὰ κινηθῇ πρὸς τοῦτο ἡ πρὸς ἔκεινο τὸ μέρος.

‘Η δοξα αὗτη ἔχει σπουδαιοτάτην προκατίκιν ἐν τῇ ιατρικῇ τῶν κοσμολογικῶν θεωριῶν διότι ἐν αὐτῇ πρῶτον ἐμφανίζεται ἡ ἔννοια τοῦ ν’ ἀντικαταστῆ ἡ ἀντίθεσις τοῦ ἐν τῷ σύμπαντι μητὸν καὶ κάτω ἀντὶ τῆς ἀντιθέσεως. Καὶ ἔξω, μεταβαλλομένη της σύμπαντος ἀπὸ ἡμισφαῖρου, οὐ βάσις ἡ γῆ, εἰς πράξην, ἡς τὴν μάσην ακτεῖχει ἡ γῆ.

Ζωολογία καὶ ἀνθρώποι γίνεται Ηερεργές; Αὕτη ἐστὶν ἡ περὶ τῆς γενέσεως τῶν ζώων δοξα τοῦ ‘Αναξίμανδρου. Τὰ πρῶτα ζῷα ἐγεννήθησαν, λέγει, ξηραινομένη τῇ ἐν ὑγρῷ ακτεστάσει τὸ πρῶτον διατελούστος γῆς ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ Ήλίου. Οἱ δὲ ἀνθρώποι κατ’ ἀρχὰς ἐξ ἀλλοειδῶν ζώων ἐγεννήθησαν· περιβάλλοντο δὲ κατ’ ἀρχὰς ὑπὸ φλοιοῦ ἀκανθώδησαν καὶ ἔζων ἐν τῷ ὕδατι, ὥσπερ οἱ γαλεοί (¹). ‘Οτε δὲ προέβοινεν αὐτῶν ἡ γῆτείν καὶ ἐγί-

(¹) Πλούτ. Συμπ. προβλ. βιβλ. ΙΙ, γ', IV. ο . . . ἀλλὰ ἐν ιγγλιστική-

νούτο έκανοι νὰ βοηθῶσιν ἔχυτοῖς, ἀπέβασιν εἰς τὴν ξηράν καὶ, περιρραγέντος τοῦ φλοιοῦ, μετέβαλον βίον. Ὡς λόγον δὲ τῆς ὑπολήψεως τούτης ἐπῆγεν δ' Ἀναξίμανδρος, δτὶ δὲ οὐθωπος δὲν θὲ εδύνατο νὰ σωθῇ, δην εὔθυς ἐξ αρχῆς ἐγεννᾶτο οἶος γῦν· διότι τὰ μὲν ἄλλα ζῷα δύνανται εὔθυς μετὰ τὴν γέννησιν αὐτῶν νὰ ζητήσωσι καὶ εῦρωσι τὴν ἔχυτὸν τροφήν, δὲ ἀνθρωπος ἔχει ἀνάγκην πολυχρονίου τιμητέως. Κατ' ἀνάγκην ἀρο ἐξ ἄλλοιειδῶν ζώων δὲ οὐθωπος ὀνειρεύχθη.

Διότι τὴν θεωρίαν τούτην θεωρεῖται ὑπὸ τῶν νεωτέρων σοφῶν ὁ Λαξίμανδρος πρύδρομος τοῦ Δικρίνου⁽¹⁾.

Τὴν ψυχὴν ὑπελάμβανεν δὲ Ἀναξίμανδρος κατὰ τὰς κρατούσας ὅτε περὶ αὐτῆς δύξας ἀρροαιδῆ, ποιήν.

'Ἄνακού λησις κάσμων. Κατὰ τὸν Ηεύφραστον⁽²⁾ δὲ Ἀναξίμανδρος ἐδίδασκεν δτὶ τὰ γένεσιν καὶ ὑπαρξίν λαβόντα πρόγυματα κατὰ τὴν φύσιον αὐτῶν ἐπανέρχονται εἰς τὸ αὐτό, ἐξ οὗ ἐγένυντο, ἵνα δῶσιν «ἄλληλοις τίσιν καὶ δίκην τῆς ἀδικίας κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν». Επειδὴ δῆλος δὴ πᾶν τὸ γινόμενον ἐξ ἄλλου τινὸς γίνεται καὶ διὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ ἀναλίσκει ἐκεῖνο ἐν ἔχυτῷ καὶ ἐξαφνίζει ἐκ τῆς ζωῆς, διὸ τοῦτο ὀφείλει ν' ἀποτίσῃ αὐτῷ ποινὴν διὸ τὴν ἀδικίαν τούτην ἀναλυόμενον πάλιν κατὰ τὴν ἔχυτοῦ φύσιον εἰς τὸ στοιχεῖον, ἐξ οὗ ἐγένετο.

Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καὶ ἐπὶ τὸ σύρπαν ἐφερρύζων δὲ Ἀναξίμανδρος παρεδέχετο δτὶ οὐ κόσμος μέλλει ποτὲ νὰ διαλυθῇ. Επειδὴ δὲ ἡ κίνησις τοῦ ἀπείρου στοιχείου ὑπάρχει ἀδιάλειπτος καὶ σίδιος, τὸν

γενέσθαι τὸ πεῖστον ἀνθρώπους ἀπορίνεται (Ἀναξίμανδρος), καὶ τραφίντας ὥσπερ οἱ παλαιοί³ δὲ Miller διωρθώσατο σπλαντι, ἄλλοι θέλουσι βάτραχοι καὶ ἄλλοι ἔτι γεῖρον φάλαιναι. Οἱ κ. Κόντος ἔτυχε τοῦ ὄρθοῦ εἰπών μει δτὶ γαλεοὶ γρυπτέον. Πι διέρθιστις τοῦ κ. Κόντου καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ γιώριου σαφεῖς ἀποκαθίστητι καὶ παλαιογραφικῆς οὐδεμίαν δυσχέρειαν παρέχει.

(1) Τὰς Μαργαρίτας Κύργαλιδον Φιλοσοφικὰ Μελετήματα τεῦχος Λονσάλ. Θ. κ. ἐξ.

(2) Ήσρά. Σιριπλ. Φυσ. 24, 18 «εἴ δὲ τὸ γένεσίς ἔστι τοῖς οἷσι καὶ τὸν φύσιον εἰς ταῦτα γίνεσθαι κατὰ τὸ χρεῶν· διδόναι γάρ αὐτὰ τίσιν καὶ δίκην ἀλλήλοις τῆς ἀδικίας κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν».

διαλυόμενον κόσμον δικλέγεται όποιος νέος κόσμος. Πληρέγετο
άρα σειράν, άτελεύτητον ἀλλήλους δικλεγμένων κόσμων⁽¹⁾.

Ἐπισκόπησθε. Εἶναι γάρ παραβάλλομεν τὸ φιλοσοφικόν
τοῦ Ἀναξιμανδροῦ πρὸς τὸ τοῦ Θαλῆ, εὑρίσκομεν παρὰ τῷ Ἀ-
ναξιμανδρῷ πρόδοντος τῇ φιλοσοφικῇ δικυνήσει, πολλῶν λόγων
ἀξίαν.

Αρι. Τὸ περιεχόμενον τῆς τοῦ Ἀναξιμανδροῦ φιλοσοφίκης ἐστὶ^{πλούσιώτερον} τῆς τοῦ Θαλῆ καὶ ἔχογγέλλει ὑπέλεγχον τῆς το-
χωσεως καὶ τῆς διανοήσεως ὀνάπτυξιν.

Βού. Οὐ 'Αναξιμανδρος ἀφετηρίκην ἔλεγεν οὐδὲ θεωρήσανταν
κὸν στοιχεῖον, ὡς δὲ Θαλῆς τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ τὸν θεαγόνον τὸν θεόν
ὑπόστασιν, ὅπερ μηνύει ἔξαρσιν ὑπὲρ τὴν θεότην καὶ τὴν θεοτηταν
ἀντίληψιν καὶ ἀνύψωσιν ἀπὸ τῶν καθ' ἐκπατταί τὰ καθηκόντα, ὅπερ
ἰσχυρῶς ἐδύνατο νὸς πτερώσῃ τὰς μετὰ ταῦτα περὶ τὰς φύσεις τῆς
οὐλῆς φιλοσοφικὰς ζητήσεις.

Γον. Τίνι τρόπῳ συνέστησκεν ἐκ τοῦ θέλετος τὸ θεόντας δὲν ἔργον
νευσεν δὲ Θαλῆς. Καὶ τοῦ Ἀναξιμανδροῦ δὲ οὐ ἐπειρει τὸν θεωρή-
σεων ἐκ τοῦ ἀπείρου ὑπάρχει ἀρκούντως ἐπι θέμαστην τὸν γ. θεο-
ρίαν τῆς ἐκκρίσεος ἐστιν ἀπόπειρκ πρὸς ακτενίηταν τῆς γενέσεως καὶ
ἀναπτύξεως τῶν ὄντων, πρὸς ἀναγωγὴν τῆς ποικιλίας τῶν φυσιογ-
νων ἐπὶ τὰς καθολικωτάτας αὐτῶν ὑγιειότητας καὶ πρὸς ποιητικὸν φυ-
σικῆς περὶ τῆς γενέσεως καὶ τοῦ συγγενεύοντος τῶν αἰλαριών γενέσεως,
ἀπηλλαγμένης ἀπὸ τῶν θεογονικῶν μύθων.

Δον. Άι περὶ τοῦ συστήματος τοῦ παντὸς καὶ τῆς γενέσεως τῶν
ἐμψύχων ὄντων δόξαι τοῦ Ἀναξιμανδροῦ οὐ μήτοι βαθύτερον ἔμφρε-
νουσι δικυνήσιν, ἀλλ' ἀπέβηται καὶ τῆς θεοεργητικῆς γένους απο-
δικόταται.

Βού. Η δόξα τοῦ Ἀναξιμανδροῦ, ὅτι τὴν κοινωνίαν ἡγεῖται πόλεσμα
ἔχει ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ ὅτι ὑπάρχει ἀπειροντικός οὐκέτε ἀλλήλους δικ-

(1) Ο Schleiermacher (über Anaximandros, Werke 3. Abth. II, 195
κ. ἔξ.) διαμρισθητεῖ τοῦτο, ἀλλὰ τὰ ἐπιχειρήματα κάτιον ἀπαρνήσεις ὅτια γρά-
τιας ἀξιοπίστου, εἰς τὸν Μεθροχοτὸν ἀναφερομένης (β. Zeller, Philos. d.
Griechen I. ἔκδ. 5η σελ. 226, §. 232. 233, 2).

δεχομένων κόσμων δεικνύει οὐ μόνον λογικὴν ἀκολουθίαν διανοήσεως μεγίστης προσοχῆς ἀξίαν, ἀλλ' ἐγένετο προσέτι δι' αὐτῆς ἡ ἀρχὴ πρὸς ἐγκατάλειψιν τῆς μυθικῆς παραστάσεως, καθ' ἣν ὁ κόσμος ἐγένετο ἐν χρόνῳ, διὸ δὲ τῆς ἐννοίας, ὅτι ἡ κοσμοποιὸς δύναμις οὐδέποτε δύναται νὰ μείνῃ ἀδρανῆς, προπερεπεύκεσσεν δὲ Ἀναξίμανδρος τὴν περὶ ἀιδιότητος τοῦ κόσμου θεωρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους.

Καὶ πρὸς τὸν Θαλῆν ἔχει δὲ Ἀναξίμανδρος, ὅτι χωρῶν περιτέρω ἐν τῇ ὁδῷ, ἣν διήγοιτε τῇ διανοήσει ὁ Θαλῆς, ζῆτετ καὶ αὐτὸς φυσικὴν τῶν ὄντων αἰτίαν καὶ ὅτι κοινὴν μετ' ἐκείνου ἔχει καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ὑλοκαΐας, ὅτι δὲν χωρίζει τὴν δύναμιν ἀπὸ τῆς ὕλης, ἀλλὰ προϋποτίθησιν ἀφελῶς ὥσπερ ὁ Θαλῆς ὅτι ἐν τῇ ὕλῃ ὑπάρχει σύμφυτος ἡ ζωή. Καὶ πολλὰς δὲ ἀστρονομικὰς καὶ μαθηματικὰς γνώσεις ἔλαβεν ἀναμφιβίλως παρὰ τοῦ Θαλεῖ. Ἀμφότεροι ἡσαν γνωστοὶ καὶ ἐπιφανεῖς τῆς αὐτῆς πύλεως πολίται· ἀπιθανώτατον ἐπομένως ἐστὶν ὅτι ὁ νεώτερος δὲν ἔλαβεν ἀφορμὰς παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου.

§ 15.

***Αναξιμένης ὁ Μιλησίος.**

Βίος.—Πρώτη τῶν ὄντων ἀρχὴ. — Ἰδιότητες αὐτῆς. — Γένεσις τοῦ κόσμου.— Η ψυχή.— Πρόδοος τῆς φιλοσοφικῆς διανοήσεως.

Ἀναξιμένης ὁ Εύρυστράτου ἦτο πολίτης τοῦ Θαλεῖ καὶ τοῦ Ἀναξιμανδρού. Ήπει τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἀκριβῆ παράδοσιν δὲν ἔχομεν· κατὰ προσέγγισιν δὲ δύναται νὰ τεθῇ⁽¹⁾ ἡ μὲν γέννησις αὐτοῦ τῷ 588, δὲν δὲ οὔγαστος τῷ 524 π. Χ.

(1) Ἀναξιμένης λέγεται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων μαθητὴς τοῦ Ἀναξιμανδρού, ἡ δὲ μαθητεία κατὰ τοῦτο φαίνεται ἀληθής, ὅτι δὲ Ἀναξίμανδρος ἐγένετο πρύτανος τοῦ Ἀναξιμένους ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ

(1) Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μαρτυρίας (Ἴππολ. Λιρ. "Ἐλεγχ.", καθ' ἣν ἡ ἀκμὴ (== τῷ 40 τῆς ἡλικίας ἔτει) αὐτοῦ πίπτει Ολ. 58, 1 (548 π. Χ.), καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι παρὰ Διογ. ΙΙ', 3 τὰ τῆς χρονολογίας εἰσὶ τεταραγμένα καὶ ὅτι τὸ γεγένηται τὴν ἀκμὴν σημαίνει.